

מידען

ביתאון העובדים הסוציאליים
ינואר 2019 ■ גיליון 88

מחזון למציאות:
העובדת הטיפולית
עם נשים עוברות
חוק בcourt המשפכט
הקהלתי

טל אמריך ריד', עמ' 20

מן השדה

תכנית ברו"ש בדروم ירושלים:
שותפות בתוכם הטיפול במשפחות בהן אחד
או שני ההורים מתמודדים עם מגבלה نفسית

רחל פוסטולובסקי, הילה שטרן, עמ' 12

עמדת

אני לא עושה
עובדת קודש

חגית שטרן,
עמ' 11

תוכן

דבר יו"ר המערכת אילנה בן שחר	4
דבר יו"ר איגוד העובדים הסוציאליים ענבל חרמוני	5
מושלון המועצה הכרה בניהול בתחום מומחיות בעבודה	6
סוציאלית אוירית נוטמך-שורץ	
עמדת האם העבודה מצאה את רוחתה? ניצה (קלינר) קסירות אהרן יורק ואתי פרץ	8
עמדה מأחורי דלתות סגורות אורית גלעד	10
עמדה אני לא עושה עבודה קודש חגית שטרן	11
מן השדה תכנית ברו"ש בדروم ירושלים: בריאות הנפש, רוחה ושיקום, שותפות בתחום הטיפול במשפחה בהן אחד או שני ההורם מתמודדים עם מגבלה نفسית	12
רחל פוסטולבסקי והולה שטרן	
מחzon למציאות: העבודה הטיפולית עם נשים מעברות חוק בבית המשפט הקהילתי טל אלмир ריז'י	20
מחלקה ראשונה - ייזום וטיפול מזרוך בזכויות סוציאליות של מטופלים במרכז הרפואי האוניברסיטאי סורוקה אליה עוזיאל יעקב דרייהר, שירה בירנשטיין-כהן, אביעד לייזוביץ, לימור לוריא, שלמה מזור יוסף ואהוד דודסון	26
עו"סים ננס يوم עיון בנושא אלימות במשפחה כלפי מתמודדים עם מחלות נפש שרית וייס, אנדי איפרגן, שבתת הרשקביץ ארגס וגידי פרץ	30
אתיקה להעלות את הסעיף נחום מיכאלי	32
על המדף "עיגון מעמד העובד הסוציאלי בישראל בחקיקה"	34
סקר אורי ינאי	
על המדף "בדידות" סקרה אהובה אוברשטיין	36
על המתוק ועל המר: על יצירה בזקנה ועל זקנה סקרה אהובה אוברשטיין	37
הנחיות לפרסום מאמר	38

ד"ר גזליה גוזמן
ד"ר אלישבע סדן
אלין שריף MSW
ענת שלו MSW
נועה לויינגר MSW

ד"ר רוד בלוש קלינמן
פרופ' מרימ גולן
פרופ' אורן ינאי
ד"ר רינה פייגין
ד"ר גיורא קפלן
ד"ר פאולה גרבֶר אופשטיין

**תודות
לקוראים
המאורים
מן החוץ
לשנת
2018**

גילון 88 ינואר 2019

חברי המערכת

אילנה בן שחר - יו"ר המערכת,
לירון בז'עודה - עורכת משנה,
אהובה אוברשטיין, שלבי אינגדרוונדה,
ד"ר עפרה ארן, אבטיל גבאי,
פרופ' יעל גירון, מיטל ויסמן-צברגי,
ד"ר מאיר חוכב, פרופ' אלוי לונטלי,
נחום מיכאל, חנה סלוצקי,
ד"ר עינב שגב

מו"ל

האגודה לקידום העבודה הסוציאלית
רחוב ארלוזורוב 93, תל"א 62098
טל. 03-6921180
פקס. 03-6921148

www.socialwork.org.il
meidaos.new@gmail.com

עריכה לשונית

נעמה דותן

עיצוב גרפי

נילי גולדמן ל'נייר יורק נייו יורק'

הפקה ומודעות

ניו יורק נייו יורק (ישראל) בע"מ
יהודים הלוי, 92, תל"א 6527510
טל. 03-5619993
פקס. 03-5625732
www.newyork-newyork.co.il
newyork@bezeqint.net

לתשומתיכם - כדי לבדוק מראש כל
תכנית לィמודים, השתלמויות וקורס המוצעים
לכם על ידי המפרסמים ולרכור אם הם
monicums ע"י האיגוד לצורך גמול השתלמות.

האם העבודה מצאה את רוחתה?

עבודה ורוחה שלובות זו בזו ולא זו לצד זו

מועדש לזכרו של פרופ' יוסי קטן ז"ל

مكان עם משרד התעשייה, תחת השם "משרד התמ"ת" (לימים משרד הכלכלה). לאחרונה הוחזר תחום העבודה/התעסוקה למשרד הרווחה והשירותים החברתיים. התשובה לשאלת לאן רצוי לՏנף את תחום התעסוקה היא נורמטיבית, מאחר שהתעסוקה משילכה حق על העוני והרווחה וכן על הכלכלה. משך, יש רצון והצדקה לכל אחת מהגישות. במאמר זה נתמקד בתרונות המיזוג תחת קורת גג אחת של תחומי העבודה ותחום הרווחה והשירותים החברתיים, ונתייחס לאסטרטגייה ולצעדים הנדרשים כדי להפיק את מרבית התועלת ממהלך זה.

עבודה ורוחה ומה שכינינו - הרצionario לחיבור משרד העבודה עם משרד הרווחה

תחומי העבודה משלימים בתחוםי הרווחה והשילוב בין שני התחומיים חשוב לפחות שיפור המיצב הכלכלי והרווחתי של האוכלוסייה הנזקפת ושל החברה כולה. בשנים האחרונות הולכת ורווחת ההכרה כי טיפול באוכלוסיות רוחה דרוש תייחוסות הוליסטית, כאשר הדגש החשוב הוא בתחום התעסוקה. האמור נכון בפרט כמשמעותם עם רצף בעיות.

הנתונים והמחקרים מלמדים על קיומו של קשר חזק בין תעסוקה לעוני, כאשר התעסוקה היא אחד הגורמים המרכזיים המקטינים את הסיכון להיקלע במצב של עוני: "כל שעולה מספר המפרנסים, פוחתת באופן חד ההסתברות להיות עני" (פלוג וקסיר [קלינר], 2001, עמ' 523). נוסף על כך, הקשר בין עוני ותעסוקה בא לידי ביטוי בעוצמת העוני, היורדת בהתאם למספר המפרנסים במשפחחה (ЛОח 1). זאת ועוד, בהסתכלה לאורך זמן ניתן לראות כי ההכנסה של עניים במשפחות עם מפרנסים עולה בשיעור ניכר בהשוואה ליתר הכנסה של משפחות ללא מפרנסים (תרשים 1).

עדות התעסוקה וסייע בהשגתה הוא אחד ההיבטים החשובים ביותר של התמודדות עם עוני. ההשתתפות בתעסוקה, ובפרט בתעסוקה בשכר הולם, מאפשרת למשפחה להגדיל את הכנסותיה ויש לה השפעה חיובית גם על מודדים אחרים של הויבת העוני, ובפרט על יכולתה של משפחה לחזק את מעמדה וככודה - אם בעני עצמה ואם בעני סביבתה הקרובה.

לוח 1. הקשר בין תעסוקה לעוני (כאשר המפרנס העיקרי בגיל העבודה העיקרי)

	לא מפרנס	שני מפרנסים או יותר	מספר יחיד	শני מפרנסים
תחולת העוני ¹	82.8%	42.9%	7.1%	
עוצמת העוני ²	43.0%	34.8%	28.4%	

מקורה: ייבוד סקר הוצאות של הלמ"ס למשקי בית שבתם המפרנס העיקרי.

הווא בוגל העבודה העיקרי.

(64-25).

1 שנת 2015.

2 בשנת 2014. הפער המומוצע בין ההכנסה נטו של משק בית עני לבין מקו העוני.

כלומר, ממוצע של (קו העוני - ההכנסה נטו)/קו העוני.

היפותזה כלכלית-חברתית משתנה, נסיבות פוליטיות, תהליכי ארכיטיטווח ואירועים מקומיים הביאו לשינויים בשיקום המוסדי של משרד העבודה בפרט ושל תחום העבודה בכלל. המיזוג מחדש של תחום העבודה עם תחום הרווחה והשירותים החברתיים, שהתרחש בעקבות החלטת הממשלה משנת 2016, מחייב לנקוט שורה של צעדים. השימוש חבוש לשיפור המיצב הכלכלי והרווחתי של האוכלוסייה הנזקפת, בתהליך טיפול הוליסטי הכלול את החבורה כולה.

העסקה חשובה להעלאת הרווחה והיא אחד הגורמים המרכזים המאפשרים את הקטנת הסיכון להיקלע לעוני. ניתן להזות את היעדר העסקה ראש משק הבית כגורם מרכיב לעוני. מחד השני, קיומו של יותר מפרנס אחד מבטיח כמעט לגמרי מוחלט מפני הימצאות מתחתuko העוני" (פלוג וקסיר [קלינר], 2001, עמ' 516). עידוד תעסוקה וסיווע בהשגתה הוא אכן אחד ההיבטים החשובים ביותר בסיווע במצב עוני ולהתמודדות עם התופעה.

מצאים מעולם (OECD, 2010) מלמדים על הקשר ההזק שבין המצב הכלכלי של ההורים לזה של ילדיהם ועל החשיבות הרבה של שילוב בתעסוקה לשכירות מגיל העוני הבינידורי. שילוב בתעסוקה של אוכלוסיות מוחלשות והקטנת התלות בתשתיות העבריה יאפשרו למדינה לפחות את הטיפול בסיווע לאוכלוסיות שאין יכולות להשתלב בתעסוקה או שוכנור השתקרכות מוגבל.

להצלחת השילוב חשוב שהמיזוג יהיה אמיתי, ושני התחומיים - תחום העבודה ותחום הרווחה והשירותים החברתיים - יהיו מתאימים ווועלו יחדיו. נדרשת ראייה אסטרטגית משולבת של שני התחומיים, שימושו בכוח מלאה בכל שלבי העבודה. חשוב שהמיזוג יעשה בכל הרמות, כולל ברשויות המקומיות.

השילוב דורש התמקדות של כל אנשי המקצוע והקצתת תקנים מותאמים ואפקטיביים. התקציבים צריכים לקחת בחשבון את שני התחומיים ואת השילוב ביניהם, כולל התקציב הנדרש לצורכי הטעמאות המיזוג. כדי להבטיח שהשילוב ישיג את מטרותיו יש להכין תוכנית אסטרטגית, המפרטת עשייה ריבשניתית, ולא להמשיך ב"כיבוי שריפות" ובתכניות של טלאו על טלאי.

ההיסטוריה

השיקום של משרד העבודה השתנה במשך השנים. עם קום המדינה הוא הוקם כמשרד עצמאי, ובמהלך השנים אוחד עם משרדים שונים - תחילתה עם משרד הסעד, תחת השם "משרד העבודה והרווחה", ולאחר

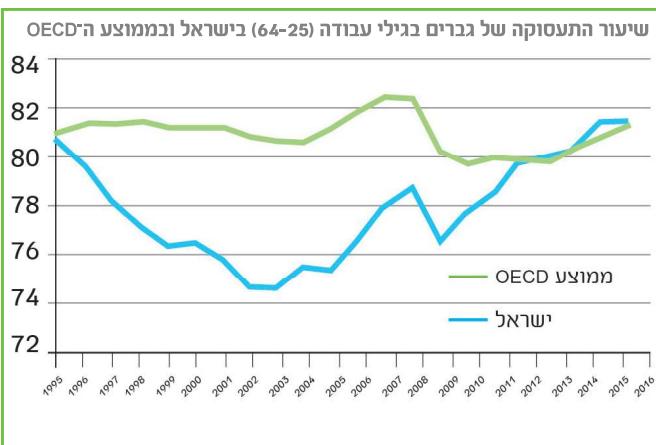
ニיצה (קלינר) קסיר - המשנה ליו"ר, המכון הקדמי למחקר מדיניות. חברות הוועדה הציבורית המייצגת למרכז האקדמי לעובדה סוציאלית תעסוקתית באוניברסיטה העברית; לשעבר, מנהלת יחידות שוק העבודה ומדיניות הרווחה וחוקרת בכירה, בנק ישראל.

ד"ר אהרון יורק - מרצה בכיר (בידמות), ביה"ס לעובדה סוציאלית, אוניברסיטת אריאל.

אתי פרץ - עוז"ס וע"ד, עוסקת במדדיות כלכלית-חברתית וחכיות חברותית; לשעבר, יו"ר איגוד העובדים הסוציאליים, etty@etty.tlv.ac.il.

המאמר מtabbas על מושבים שהתקיימו בנושא, והוא דedicato לזכרו של פרופ' יוסי קטן ז"ל, בכנס שדרות לחברה שהתקיים ב-29 בנובמבר 2019 ובכינוס ה-19 של העובדים הסוציאליים שהתקיים ב-21 בנובמבר 2017.

תרשים 2. בין קיומם בכבוד למלכודות קצבה - דוגמה להמחשה השלכות הקיצוצים בתשלומי העברה בתחילת שנות האלפיים

מקור: עיבודים לסקרי כוח אדם ומאתר ה- OECD (מתוך: CIS [קלינר] ג', 2014, ועדיין נתונים לשנים 2014-2016).
הערה: ממוצע ה- OECD מחושב על ידי ממוצע ארכיטמטי פשוט של כל המדינות החברות שהן היה מידע באותה שנה.

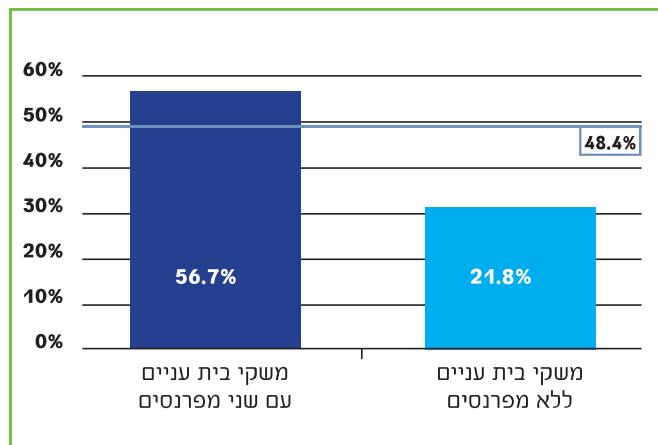
מה צריך להיעשות כדי שהמיוזג של שני התחומים ישיג את מטרותיו?

האיחוד של שני התחומים למשדר אחד פותח הזרמו נזקודה לשיפור רוחות אוכלוסיות הרוחה, אך כדי שהמהלך יצילח - חשוב שהמיוזג יהיה מיזוג אמטי ושתי התחומים יאוחדו ויפעלו יחדיו כגוף אחד. זאת שלא כמו בעבר, כשהם היו תחת שר אחד ומנכ"ל אחד אך דיביקטו פעלו כ שני משרדים/ארגוני נפרדים (דורון, 1995).

כדי להשיג את המטרות המבוקשות מהמיוזג, נדרש יישום של כמה נושאים:

- ◀ בראש ובראשונה, חשובה ראייה אסטרטגית משולבת של שני התחומים, שייחזו בצוරא מלאה בכל שלבי העבודה - מהຕכנון דרך הביצוע ועד להערכת ולהפקת הלקחים. כך יעצימו שני התחומים זה את זה ותופק תעלת רכה יותר.
- ◀ חשוב שהמיוזג המלא יעשה בכל הרמות, מרמת השר ועד לרמת השטח, כולל ברשות המקומות; שהמחלקות לשירותים החברתיים יהיו הזורע הארוך של משדר הרוחה ויעבדו יחד עם לשכות התעסוקה המקומיות והאזוריות. חשוב גם ברשות המקומות תהיה אסטרטגיית האחדה מלאה של שירותי הרוחה ושירותי העבודה והתעסוקה.
- ◀ השימוש דורש התנקשות של כל אישי המקצוע, הן בתחום הרוחה והן בתחום התעסוקה. הוא מחייב הקצת כוח אדם מקצועי וככלילி לפי מפתח חדש, שיסיים הלכה למעשה תקני כוח אדם מותאים ואפקטיביים.
- ◀ תקציבי המשדר המאוחذ צריכים לקחת בחשבון את שני התחומים ואת השימוש בהםם, כולל התקציב הנדרש לצורכי הטמעת המיזוג. אסור שהתקציב למשדר המאוחذ יהיה סכום חשבונאי של סכום התקציב של שני המשרדים. יש לתרגם את האיחוד ואת השימוש האסטרטגי והמודנה בין העבודה לרווחה לתקציב המותאם לעשייה רוחבית ומעמיקה יותר ולתכנית עבודה רב-שנתית - עמוק וລורוב של הטיפול והמניעה לסטודנטים.
- ◀ האמור צריך להיות נכון בכל הרמות, מרמת המשרד המשותף, דרך דרגי הבינויים ורמת הרשות המקומיות ועד לעכבות השדה המשך בעמוד 10

תרשים 1. שיעורי שינוי ריאלי של ההכנסה הפנויה¹ ושל קו העוני, 2015-2003

מקור: עיבודים מסקר הוצאות משקי בית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
1 הכנסה פנויה ריאלית (לנפש תקנית, באוחדים), ראש משק הבית ב吉利 העובדה העיקריים.

זאת ועוד, הממצאים מהעולם (2010, 2012) מלמדים על קיומו של קשר חזק בין מצב הכלכלי של ההורים לזה של ילדיהם. משכך, לשילוב בתעסוקה חשיבות רבה גם בשברת מעגל העוני הבירורדי.

כמו כן, שימוש בתעסוקה של אוכלוסיות מוחלשות והקטנת התלות שלהן בתשלומי העברה יאפשר לנו מילא את הטיפול שלה ולהקצות משאבים נוספים יותר לשימוש לאוכלוסיות שאין יכולת להשתלב בתעסוקה או שכורש השתכרות מוגבל.

ארגון הכללים לעידוד תעסוקה, ובכלל זה הקשרות מקצועית, הכספיות רוחה. הכללים לשילוב בתעסוקה של אוכלוסיות של שיכון דריך הpliers להיות פרטניים ולהתמקדב בהגדלת היכולת להתגבר על מגוון החסמים לתעסוקה העומדים בפניה, כמו גם בשיפור הכספיות התעסוקתית וביכולת להשתלב בתעסוקה ותשומתית. איחוד ומיזוג של תחום התעסוקה ותחום הרוחה יאפשרו טוב יותר בכלי הטיפול הקיימים למען אוכלוסיות הרוחה ויסיעו לפיתוח הולם של כלים לעידוד תעסוקה בכלל, והתעסוקה הולמת בשכר וראיוי בפרט.

תחום נוסף שראוי לבחון דרך ענייני התעסוקה וענייני הרוחה בתחום הקצבות. מחד גיסא, חשוב לקחת בחשבון את הגדלת הרוחה של מקלט; מайдך גיסא, יש לקחת בחשבון את התמרץ השלייל לעובודה שעלול להיווצר כחוטאה מהענקתן. הכרחי לכך לנוכח על מערכת תמריצים תומכת בעובודה, היוצרת כדיותיא לעובודה על פניו תלוות מתמשכת במערכות הקצבות בקרב מי שיכל להשתלב בתעסוקה.

כן לדוגמה, הגדלת התמיכה דרך מערכת הבטחת הכנסה, שנעשתה בשנת 1992 במסגרת חוק משפחות חד-הוריות, צמצמה בשנים שלאחר מכן את שיעורי העוני בקשר משפחות יחידניות, אך השפעה לרעה על שיעור ההשתתפות בשוק העבודה (Flug & Kasir [Kalinier], 2006). כמו כן, הקיצוצים שנעשו בתקציבים בשנת 2003 היו מהגורמים שפערו להגדלת שיעורי התעסוקה (אקשטיין, ליפשיץ וולרום, טרמן פרום; CIS [קלינר] והרמתי, 2014). רק הסתכילות כוללת על הרוחה והתעסוקה תביא ליצירת מבנה טוב יותר של מערכת הקצבות.

- אקשטיין, צ', ליפשיץ, א', ולרומ, ט' (בקרוב). שוק העבודה בישראל 1995-2015. בתוך: א' בן בטן, ר', גראנוו, וא' זוסמן (עורכים), אורות וצללים בכלכלת השוק - המשק הישראלי 1995-2015. ירושלים: מכון פאלק, האוניברסיטה העברית, דורון, א. (1995). משרד העבודה והרווחה: האיחוד של לא. ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל.
- פלוג, ק./קסיר (קלינר), נ' (2001). על עוני, עבודה ומה שביניהם. ובuron לכלכלה, 4, עמ' 542-516.
- קסיר (קלינר), נ', והרמתי, ג' (2014). בתוך: דוח הוועדה למאבק בעוני (ועדת אלולף). משרד הרווחה והשירותים החברתיים, עמ' 92-98.
- Flug, K., & Kasir (Kaliner), N. (2006). The Single Parent Law, Labor Supply and Poverty, *Israel Economic Review*, 4(1), pp. 59-110.
- OECD (2010). *Economic Policy Reforms*. Paris: OECD.

שהלמה הדרת המשק, המשפחה והקבוצה הייעודית. בעבודה הקהילתית יש להעמיק את העשייה המקצועית באיתור צרכיהם ובמציאות פרטונות אשר יעודדו שיתוף תושבים בעבודת הלשכות המאוחדות המקומיות. ▶ להצלחת המיזוג, על השילוב לחולל מטה - אל המנהלות, האגפים והמחלקות לשירותים חברתיים, במשולב ובמتوאות עם לשכות התעסוקה ברשות המקומות ועד לרמת מקובל השירות הבוגד. ▶ לסיכום, ראוי להציג שכדי להבטיח שהשילוב בין הרווחה והעבודה ישיג את מטרתו, יש הכרח להכין תכניות אסטרטגיות ועשיה רב-שנתית ולא להסתפק בכרכוניקה של תכניות עם סד תקציבי המוביל לטלאי על טלאי ולכיבוי שירות, כפי שנעשה בזמן האיחוד הקודם (דורון, 1995).

ההמצאה של השילוב הפעם עלולה להשור או שניים אכודים ולהמצאה של מהלך ממלכתי הטומן בחובו הגדנות לשילוב אמיתי ואפקטיבי - לטובת הפרט, אוכלוסיות הרווחה והחברה כולה.

מأחוריו דלות סגורות אורית גלעד

כשבודי הנמל שבתו, סחרות התעכבו - ושוב רעהה ונעשה המדינה. לambil ייעודי, שכרם הוגן. ומה קורה כשאנחנו שוכבים? דmmaה. נדמה שرك אנחנו צועקים ומפגינים בגרון ניחר - וכאליו שום דבר אינו קורה. האנשים שנזקקים לטיפולנו, מכל שכבות האוכלוסייה, שותקים. הם מרכיבים ראש ומחכים שהסערה תחולף. רוכם כולם אינם מעוניינים להיחשף. חלום אנשים קשיים, שהאנרגיה והמטיבציה שלהם הישרדותיות. מאחוריו דלות סגורות, אנחנו מקשיבים לסייעוי חיים שקשה מאד להיכל; פועלם במצווי חירום; מוציאים נשים מוכחות למקלטיהם; מסיימים במצווי הדנחה וסיכון לילדיים, נוער, קשיים; מטפלים בשכול ואובדן עוד. העובדים הסוציאליים נתפסים כעובדים עם אוכלוסיות מצוקה, עם מגל העוני, אך למעשה הם עובדים כמעט בכל מקום ומטפלים בכל סוג האוכלוסייה: בלשכות הרווחה, במרכזי טיפולים, בפניות, בכתי סוהר, בבתי משפט, במשרד הביטחון, בכתי חולמים ועוד. ובכל זאת, בעולם צינוי שככל אוירע בו נמדד על פי ערכו התקשורתי ועל פי מידת הרעם והמהומה שהוא מחולל - אנחנו משתרכמים אחריו. בלתי נראים ובלתי נשמעים. אנחנו עובדים קשה, במקצתו שדורש הקשר האקדמי של תואר ראשון ושני והשענה נפשית רכה - אך ללא תמורה הולמת. המורים ועובדיה הנמל עקפו אותנו בסיבוב. גם עובדי הاضפה מצחיכים לשבות טוב יותר מאתנו, כי מי יכול לסביר לאשפה ברוחות? אז מה עושים? איך יוצאים מהמלכוד זהה? הפתרון, ככל הנראה, לא יומצא בשביותה בלבד אלא בפריצה לבהתודעה הציבורית. כיצד עושים זאת? זו שאלה טובה. תקשורת, תקשורת, תקשורת. והפגנות. علينا לצעק את אבינו ולא להרפו, לרוטם את האוכלוסייה התקשורת בכל דרך אפשרית למאבק שלנו. לרוטם את האוכלוסייה השותקת לספר את סיופוריה - גם בזורה אונונית, בקהל ובפני מטופלים. האם יסכים מ' לדבר ולתאר את תהליך השיקום שהוא עבר? גם זה עשוי אולי לסייע.

ומה קורה כשאנחנו שוכבים?
דmmaה. נדמה שرك אנחנו צועקים ומפגינים בגרון ניחר - וכאליו שום דבר אינו קורה.
האנשים שנזקקים לטיפולנו, מכל שכבות האוכלוסייה, שותקים. הם מרכיבים ראש ומחכים שהסערה תחולף,

"למה הדלת שלידך נעולה ואני צריך להיכנס מהדלת השנייה, הרחוקה?" שואל מ'. מ' הוא אסיר משוחרר מזה חודשים מס'ר. חלק מתוכנית השיקום שלו, הוא מגיע אליו לשיחות שביעיות קבועות. "מכיון שאין לי כאן שומר ליד הדלת, והחולט שכולם יוכנסו אליו מהדלת השנייה, דרך השומר של המרכז לטיפול באלים", אני אומרת. "אהה", אומר מ', וצוחק: "ש כאן גם מסוכנים. כשמסכירים לי לאט, אני מבין מהר".

מ', הגיע אליו לאחר מסרו הראשון. שנים רבות תפקד כאזורה נורמותיבי. עסוק שהיה בבעלותו פשוט את الرجل, והוא נקלע לחובות והבריח סמים. כיום הוא מבין שהיא צריכה לחפש אופציות אחרות. בכלל השתתף בקבוצות טיפוליות וקיבל ניכוי של שליש מתוקופת מסרו על התנהגות טובה. מ' מביע חרטה על העבירה שכיצע. הוא משתף פעולה בשיחות, רוצה להבין את עצמו וללמוד איך לא לחזור על הטעויות שעשה. בתהליך הטיפול הוא לומד איך להציג לעצמו גבולות.

אני פוחדת מ'. הוא בא אליו כדי לקבל עזרה ורואה להשתקם. רוב האוכלוסייה שmaguaה אליו היא צזו. עם זאת, יש גם אחדים עם פוטנציאל מסווגות גבוה, כמו אותו בחור מפחד שהחל לצעוק עלי ולהשתולל. הוא גם ירים לרצוח את הבית שלו. פניתי למשטרה, שעצרה אותן. בדיבעד התבכר שהיא בתפקיד פסיכוטי.

מה לעלה מעשרים שנה אני עבדת סוציאלית, בתפקידי הקודם, כעו"ס משפחות ברוחה, חוותית כמה התקפי זעם ואלימות של מטופלים. הייתה גם הפגנה מול הבית שלי.

הכי כואב לי שכשאננו שוכבים, לא שומעים אותנו. כשההמורים שבתו, ההורים זעמו והמדינה רעהה ונעשה. המורים הצלחו לשדרג את משכורותיהם.